

////////////////////////////////////

1. Aanvraag nieuw structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw
2. Verslag raadpleging 14/11/24 over nieuw structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw
3. Voorstel nieuw structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw
4. Erkenningsadvies nieuw structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw
5. Bijlage bij aanvraag nieuw structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw

AANVRAAG NIEUW STRUCTUURONDERDEEL RENOVATIEVAKMAN RUWBOUW

Indieningsdatum

26/09/2024

Aanvrager

Jean-Yves Duyts, sectorconsulent
jean-yves.duyts@constructiv.be
Constructiv
Koningsstraat 132
1000 Brussel

Structuuronderdeel

Renovatievakman ruwbouw, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3

Samenstelling

De decretale onderwijsdoelen

- /

In voorkomend geval de decretale specifieke eindtermen of bij ontstentenis een beschrijving van de vooropgestelde specifieke eindtermen:

- /

In voorkomend geval de beroepskwalificaties, de deelkwalificaties of de competenties van erkende beroepskwalificaties.

- BK Renovatievakman metselwerk (VKS-niveau 4)

Motivering

1. Maatschappelijke, economische en culturele behoeften

Er zijn geen gegevens voorhanden over het aantal personen in het beroep renovatievakman ruwbouw. Volgens de beroepenstudie die Constructiv en Cevora samen met onderzoeksbureau Tempera in 2018 opmaakten, zijn er in 2022 in Vlaanderen iets meer dan 26.000 arbeiders actief als metselaar. Zij zijn goed voor 20,55 % van alle bouwvakarbeiders in Vlaanderen. Welk aandeel van deze arbeiders actief is binnen de ruwbouwrenovatie is niet bekend.

Ook wat het aantal vacatures betreft, is de renovatievakman ruwbouw geen apart beroep. Het beroep metselaar komt inhoudelijk het dichtst. Uiteraard is slechts een deel van deze beroepsuitvoerders actief in de ruwbouwrenovatie. In de periode september 2023-augustus 2024 waren er 436 ontvangen vacatures, waarvan eind augustus 2024 nog 203 openstaande (Bron: VDAB, beroepen in cijfers). Eind augustus 2024 waren er 1.212 geïnteresseerde NWWZ (niet-werkende werkzoekenden), wat dus meer is dan het aantal openstaande vacatures. Het afgelopen jaar waren er maandelijks gemiddeld 1.116 geïnteresseerde NWWZ.

Hieronder (zie nagestuurd word document naar KenC@vlaanderen.be) wordt de evolutie weergegeven van de vraag naar arbeidskrachten voor 'metselaar' en het aanbod. Het aantal vacatures voor de metselaar zijn volatiel: na een duidelijke daling in de Corona-periode steef het aantal in 2021 sterk, om naar een lager niveau te zakken in 2022. Sinds midden 2022 daalt het aantal vacatures voor de metselaar stelselmatig. In het eerste kwartaal van 2024 stabiliseert de vraag zich. De inschatting is

niet zozeer dat bouwondernemingen minder nood hebben aan metselaars, maar dat ze omwille van de grote krapte hun vacatures minder kenbaar maken bij VDAB. Het aantal geïnteresseerde werkzoekenden daalde van 2021 t.e.m. 2022, maar is sinds 2023 aan het stijgen.

Metselaar is door VDAB en de sector als knelpuntberoep opgenomen omwille van kwantitatieve en kwalitatieve redenen.

Het onderwijs is een belangrijk instroomkanaal voor de sector. Nadat de leerlingen (na modernisering) het diploma SO hebben behaald, hebben ze de optie om een zevende jaar na OK3 te volgen. Binnen de huidige matrix SO hebben de leerlingen na de opleiding 'Ruwbouw' momenteel de volgende keuzes: 'Dakwerker', 'Ijzervlechter en bekister-betonneerder', 'Schrijnwerker houtbouw', 'Stukadoor' en 'Tegelzetter'. Een belangrijke opleiding die in dit rijtje ontbreekt is één met focus op renovatie.

Nochtans is de nood aan renovatie van het Vlaamse gebouwenpatrimonium immens. Met de Vlaamse langetermijn renovatiestrategie voor gebouwen streeft Vlaanderen ernaar dat elk huis en appartement tegen 2050 even energiezuinig wordt als een energetisch performante nieuwbouwwoning. Volgens het VEKA moeten tussen 2020 en 2050 jaarlijks 100.000 residentiële woningen energetisch gerenoveerd worden, bovenop 250.000 niet-residentiële gebouwen.

Om deze immense uitdaging een antwoord te bieden, moet ingezet worden op diverse domeinen. In de matrix SO is geen opleiding opgenomen die de leerlingen specialiseert in ruwbouwenrenovatie. Nochtans bestaat vandaag al de opleiding 'Renovatie bouw', die 24 scholen aanbieden en 107 leerlingen volgen. De reden dat de opleiding niet in de huidige matrix staat, is dat de beroepskwalificatie 'renovatievakman ruwbouw' nog zeer jong is: deze werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 12/01/2024. Het was daarom niet mogelijk om eerder de procedure voor de ontwikkeling van de onderwijskwalificatie bij AHOVOKS op te starten. Als instroomkanaal is het dan ook essentieel dat het onderwijs de opleiding 'renovatievakman ruwbouw' in de matrix opneemt. De partners binnen het Sectoraal Partnerschap Duaal Leren Bouw zijn sterk vragende partij om de opleiding 'Renovatievakman ruwbouw' aan de matrix toe te voegen.

2. Onderwijskundige en opvoedkundige context

De doelgroep die de indieners voor ogen hebben, zijn de leerlingen die hun diploma SO haalden in de opleiding 'Ruwbouw (dual)'. Hen willen we de kans geven om zich in een zevende jaar te specialiseren in renovatieprojecten. Deze logische leerlijn is onontbeerlijk gezien de maatschappelijke nood aan kennis en competenties rond renovatie i.k.v. de renovatiebehoefte. Deze leerlijn werd in het voltijds onderwijs gegarandeerd met de opleiding 'renovatie bouw', die 24 scholen in het huidige schooljaar aanbieden. Daarom is het nodig om de concordantie met 'renovatievakman ruwbouw' te voorzien.

In dit zevende jaar is het zoveel mogelijk de bedoeling dat de leerlingen de competenties aangeleerd krijgen in de onderneming en school en dit toepassen in reële projecten. Idealiter via dual leren.

De scholen zullen volgende motivaties stimuleren bij de leerlingen om te kiezen voor de opleiding:

- Verdieping en specialisatie:
 - Sommige leerlingen willen zich verder verdiepen in een specifiek vakgebied. Een zevende jaar kan hen de kans bieden om zich te specialiseren in een bepaalde studierichting.
 - Deze verdieping kan nuttig zijn voor toekomstige studies of beroepen waarin meer gespecialiseerde kennis en competenties vereist zijn.
- Praktijkervaring en competenties:

- Een zevende jaar kan leerlingen extra praktijkervaring bieden. Dit kan van pas komen als ze direct willen instromen op de arbeidsmarkt.
- Een zevende jaar duaal volgen is een ideale tussenstap tussen de schoolbanken en de arbeidsmarkt. De leerlingen die reeds duaal leren volgden, zetten deze leerweg dan verder in het zevende jaar.
- Persoonlijke interesse en passie:
 - Leerlingen kunnen een zevende jaar volgen vanuit persoonlijke interesse en passie voor een bepaald vakgebied. Ze willen zich verder ontwikkelen in iets waar ze enthousiast over zijn.
- Heroriëntatie en nieuwe kansen:
 - Soms beseffen leerlingen na het behalen van hun diploma dat ze toch een andere richting willen inslaan. Een zevende jaar kan hen de kans geven om zich te heroriënteren en nieuwe mogelijkheden te verkennen.
 - Deze leerlingen hebben vanuit de school (en onderneming indien duaal) extra ondersteuning nodig.

3. Verwachte instroom en uitstroom

Om het potentieel van het zevende jaar te kennen, wordt het aantal leerlingen in de onderbouw meegegeven. De derdegraadsopleiding 'Ruwbouw (dual)' leidt op tot het BK 'Metselaar'. Het totaal aantal leerlingen in het schooljaar 2023-24 voor de opleiding Ruwbouw is gelijk aan 511 (excl. BuSO OV3). Het aantal leerlingen dat deze opleiding kiest, neemt over de 5 voorbije schooljaren licht toe.

	2019-2020	2020-2021	2021-22	2022-23	2023-24
Niet-duaal	400	425	389	423	439
Duaal	55	56	52	71	72

Noot: ook in volgende onderwijsvormen kon men vóór modernisering de opleiding 'metselaar' volgen. Maar deze leerlingen behoren niet tot de doelgroep die de indieners voor ogen hebben voor de opleiding 'Renovatievakman ruwbouw':

- BuSO OV3 . Dit zijn voor het schooljaar 2023-2024 nog 81 leerlingen.
- het uitdovende stelsel leren en werken. Dit zijn voor het schooljaar 2023-2024 nog 51 leerlingen.

Van de leerlingen vóór modernisering volgen 107 leerlingen in het schooljaar 2023-2024 het zevende specialisatiejaar 'Renovatie bouw'.

	2019-2020	2020-2021	2021-22	2022-23	2023-24
Renovatie bouw	136	120	110	101	107

Gezien de hervormingen (matrix en optioneel zevende jaar) is het moeilijk in te schatten of deze historische leerlingenaantallen voor de opleiding 'Renovatie bouw' een indicatie zijn voor de toekomstige opleiding 'Renovatievakman ruwbouw'.

4. [Noodzakelijke materiële en financiële middelen, expertise en samenwerking](#)

Leerkrachten met de nodige expertise, niet enkel vaktechnisch, maar ook veiligheidsmatig (o.a. werken op hoogte). Om deze expertise in de school te houden, is het belangrijk om deze opleiding 'Renovatievakman ruwbouw' aansluitend op de tijdlijn van de modernisering aan te bieden.

Wat de infrastructuur betreft, moet een school die de opleiding 'ruwbouw' aanbiedt, beschikken over geschikte lokalen en uitrusting. Denk hierbij aan praktijklokalen voor bouwtechnieken, zoals metselen, betonbewerking, en bekisting. Daarnaast zijn er specifieke eisen voor de uitrusting van deze lokalen, zoals werkbanken, gereedschap, machines en beschermingsmiddelen. Naast praktijklokalen is het belangrijk om didactisch materiaal te hebben, zoals leerboeken, handleidingen, tekeningen en modellen. Computers met relevante software zijn tevens onontbeerlijk voor theoretische lessen en ontwerptoepassingen.

Het netwerk van ondernemingen is zeer welwillend om leerlingen op te leiden. Het is waardevol als de school samenwerkt met bouwbedrijven, zodat studenten praktijkervaring kunnen opdoen op echte bouwplaatsen. De sector is grote voorstander van duaal leren, zeker voor zevende jaren. De Vlaamse sociale partners van de bouwsector en Constructiv hebben vertrouwen dat er voldoende leerwerkplekken beschikbaar zullen zijn voor de leerlingen. Vanuit het aanbod naar onderwijs (via de bilaterale samenwerkingsovereenkomsten en het sectorconvenant met de Vlaamse overheid, inclusief het addendum duaal) zijn er ook ondersteuningsmogelijkheden voor de onderwijsverstrekkers.

Samenwerking met Constructiv en andere partners kan ondersteunend werken en uitgebouwd worden n.a.v. de programmatie van deze opleiding. Bijvoorbeeld voor aanvullende theoretische en praktische opleidingen.

5. [Plaats in de opleidingsstructuur, vereiste voorkennis en wenselijkheid aanbodbeperking](#)

- Plaats in de opleidingsstructuur: zevende specialisatiejaar, arbeidsmarktfinaliteit
- Voorkennis: geen voorkennis vereist
- Aanbodbeperking niet meteen aan de orde, regionale spreiding wel goed monitoren

6. [Onderscheid/Samenhang met andere structuuronderdelen](#)

Er zijn geen andere voorstellen.

7. [Vervangt het structuuronderdeel een of meerdere andere structuuronderdelen?](#)

Neen

Verslag raadpleging van vertegenwoordigers van het Gemeenschapsonderwijs, de representatieve verenigingen van inrichtende machten van het gesubsidieerd onderwijs, het Departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap voor Onderwijsdiensten, de Onderwijsinspectie en van de aanvragers van het voorstel van het structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw

Aanwezig:

AHOVOKS

- Sarah Loi (organisator van vergadering)
- Veerle Vandeput
- Hannelore Baeyens

Indiener (Constructiv): Jean-Yves Duyts

Onderwijsverstrekkers

- Petra Huysmans (POV)
- Sofie Truwant (OVSG)
- Paul Buyck (OKO)
- Dominiek Desmet (KathOndVla)
- Ivan Demeyer (KathOndVla)
- Els Supply (GO!)

Departement onderwijs: Wouter Cambré

AGODI: Marc Van de Meirssche

Onderwijsinspectie: Hilde Van Houte

Plaats: Teams**Datum:** 14 november 2024**Bijlagen:**

1. Voorstel_nieuw_STON_renovatievakman_ruwbouw

Verslag**Korte toelichting door de indiener (de sector, Constructiv) over het nieuwe structuuronderdeel Renovatievakman Ruwbouw***Waarom nu een nieuw structuuronderdeel aanvragen?*

In de matrix SO is geen opleiding opgenomen die de leerlingen specialiseert in ruwbouwenrenovatie. Vandaag (pré-modernisering) bestaat het zevende specialisatiejaar Renovatie bouw nog wel. 24 scholen bieden deze opleiding aan, goed voor 107 leerlingen. De reden dat de opleiding niet in de matrix staat, is dat de beroepskwalificatie Renovatievakman ruwbouw nog zeer recent is: deze werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 12/01/2024. Het was daarom niet mogelijk om eerder de procedure voor de ontwikkeling van de onderwijskwalificatie bij AHOVOKS op te starten.

Wie kan instromen in dit zevende jaar renovatie ruwbouw?

De meest logische instroom voor deze opleiding zijn de leerlingen uit de onderwijskwalificatie Ruwbouw, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit (OK3): 511 leerlingen.

Hebben we nog een extra een zevende jaar renovatie nodig?

Er zijn al een aantal specialisaties mogelijk na de derde graad ruwbouw, maar Renovatie kan daar zeker ook zijn plaats hebben. Maatschappelijk is renovatie nodig, vooral in de toekomst voor de groene transitie te realiseren.

Hoe groot de nood is voor specifiek renovatievakmannen is moeilijk cijfermatig aan te tonen omdat die cijfers niet apart worden bijgehouden: wij en ook de VDAB hebben enkel cijfers voor metselaars. Het feit dat er minder vacatures te vinden zijn voor metselaar op de VDAB site is ook een gekleurd verhaal: bouwbedrijven zijn minder geneigd om via de VDAB hun vacatures te melden omdat ze dan worden overspoeld met interimkantoren die hun diensten willen aanbieden. De nood aan metselaars is wel degelijk nog steeds groot.

Welke scholen komen in aanmerking om dit zevende jaar aan te bieden?

In eerste instantie denkt de sector aan de 24 scholen die nu reeds het specialisatiejaar Renovatie bouw aanbieden. Die hebben alles al in huis om deze studierichting aan te bieden, zowel wat betreft infrastructuur als wat betreft ervaren leerkrachten.

Voor deze scholen is het opportuun om het 7de jaar Renovatievakman ruwbouw vanaf 1 september 2025 te kunnen inrichten.

Vragen of opmerkingen van de onderwijsvertekkers, Onderwijsinspectie of entiteiten van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Bij AGODI leeft de bezorgdheid of de aanvraag wel een levensvatbare studierichting is, met nu al zoveel zevende jaren binnen 'de bouw' en dus weinig "mogelijke" instroom.

Onderwijsinspectie vraagt zich af of er wel voldoende onderscheid is in de doelen met de opleiding Ruwbouw uit de derde graad, waaronder het BK Metselaar valt? Er zit immers al een component renovatie in het BK metselaar. Is een extra zevende jaar de beste manier om renovatie aan te bieden? Kan dat niet op een andere manier (bv. uitbreiden van de doelen in de derde graad)?

Vanuit de onderwijsverstrekkers wordt gemeld dat er, na evaluatie, verschillende zevende jaren mogelijk kunnen verdwijnen omdat niemand ze programmeert. Welke richtingen echter zullen "overleven" en welke niet, kunnen we vandaag moeilijk zeggen. De onderwijsverstrekkers pleiten ervoor om "mogelijke aantallen leerlingen" nu niet als argument te gebruiken om inhoudelijk relevante zevende jaren te weerhouden.

De onderwijsverstrekkers bevestigen dat de vraag vanuit bedrijven naar leerlingen met specifieke renovatiecompetenties groot is. In de derde graad ruwbouw wordt alleen de beroepskwalificatie Metselaar aangeboden. Het deel renovatie dat daarin aan bod komt, is ook enkel in functie van de metselaar. In het zevende jaar Renovatievakman ruwbouw, met de beroepskwalificatie Renovatievakman metselwerk ligt de focus veel meer op "brede" renovatiecompetenties, die het metselen overstijgen.

Onderwijsverstrekkers pleiten om volgende concordantie mogelijk te maken voor scholen: scholen die vandaag Renovatiewerken als specialisatiejaar hebben, willen die renovatie graag behouden. Die scholen gaan nu "noodgedwongen" een ander specialisatiejaar programmeren, maar die willen liever renovatie blijven aanbieden. Daarom is een concordantie met een nieuw zevende jaar Renovatievakman ruwbouw hier nodig.

De sector geeft aan bereid te zijn om mee te werken aan een rationalisatie van het aanbod na evaluatie van de matrix. De sector ziet ook een bredere instroom mogelijk in de opleiding Renovatievakman ruwbouw door scholen die momenteel Afwerking bouw in hun aanbod derde graad arbeidsmarkt hebben, te stimuleren om ook het zevende jaar Renovatievakman ruwbouw aan te bieden. De sector verwijst bovendien naar hun excellentietraject: de bouwsector kent bovenop de engagementen binnen de brede overeenkomst een éxtra financiële ondersteuning toe aan scholen die samen met de bouwsector een excellentietraject willen aangaan. Dit traject is bedoeld als versterking voor het opleidingstraject van de jongeren en ondersteunt de school die zich ertoe verbindt om samen met de bouwsector de sectorale doelstellingen met betrekking tot een hoger aantal jongeren in het bouwonderwijs en een hoger aantal jongeren dat doorstroomt naar de sector, na te streven.

Succes van de toekomstige zevende jaren hangt ook af van de bedrijven, hoe zij ermee omgaan. Ze mogen geen groenpluk doen.

Hoewel de benaming van het BK Renovatievakman metselwerk is, wordt door de sector gepleit om de benaming Renovatievakman ruwbouw te gebruiken. Dit geeft de leerlijn vanuit de derde graad Ruwbouw beter weer en bovendien gaat de opleiding breder dan enkel metselwerk. Vanuit de sector wordt gesteld dat ze al een hele tijd vechten tegen de perceptie dat "de bouw" alleen maar "metselen" is.

AHOVOKS geeft aan dat 7de leerjaren de naam van de beroepskwalificatie overnemen en dat een wijziging van de naam van de beroepskwalificatie een betere mogelijkheid is (en was ten tijde van de opmaak van het BK). Dit kan meegenomen worden in een toekomstige update van het BK.

Adviezen vanuit de vergadering

De onderwijsverstrekkers geven een positief advies voor deze aanvraag en vragen nogmaals om het mogelijk te maken dat dit 7de leerjaar na OK3 vanaf 1 september 2025 kan worden ingericht.

AHOVOKS, AGODI en het Departement Onderwijs kunnen dit voorstel steunen, rekening houdend met de geuite bezorgdheden omtrent het (ingericht) aantal 7de leerjaren en de onduidelijkheid over de toekomstige instroom in de 7de leerjaren.

Onderwijsinspectie onthoudt zich.

Vanuit AGODI wordt bijkomend gesteld dat het regelgevend niet mogelijk is om op 1 september 2025 al te starten met dit nieuwe structuuronderdeel.

De onderwijsverstrekkers en de aanvrager uiten hun bezorgdheid naar de aanwezige entiteiten van het beleidsdomein: als het aangevraagde specialisatiejaar niet kan starten op 1 september 2025 dan is de kans groot dat de scholen hun knowhow, met name de huidige leerkrachten renovatie, verliezen.

Advies opleidingsduur: twee semesters.

Renovatievakman ruwbouw

1. Algemene informatie

1

2. Inhoud

2.1 BEROEPSKWALIFICATIES

Het structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw wordt ingevuld met de beroepskwalificatie Renovatievakman metselwerk, VKS niveau 4 (BK-0589-1).

3. Analyse decretale criteria

3.1 DE MAATSCHAPPELIJKE, ECONOMISCHE EN CULTURELE BEHOEFTE

Er zijn geen gegevens voorhanden over het aantal personen in het beroep renovatievakman ruwbouw. Volgens de beroepenstudie die Constructiv en Cevora samen met onderzoeksbureau Tempera in 2018 opmaakten, waren er in 2022 in Vlaanderen iets meer dan 26.000 arbeiders actief als metselaar. Zij zijn goed voor 20,55 % van alle bouwvakarbeiders in Vlaanderen. Welk aandeel van deze arbeiders actief was binnen de ruwbouwrenovatie is niet bekend.

Ook wat het aantal vacatures betreft, is de renovatievakman ruwbouw geen apart beroep. Het beroep metselaar komt inhoudelijk het dichtst. Uiteraard is slechts een deel van deze beroepsuitvoerders actief in de ruwbouwrenovatie. In de periode september 2023-augustus 2024 waren er 436 ontvangen vacatures, waarvan eind augustus 2024 nog 203 openstaande (Bron: VDAB, beroepen in cijfers). Eind augustus 2024 waren er 1.212 geïnteresseerde NWWZ (niet-werkende werkzoekenden), wat dus meer is dan het aantal openstaande vacatures. Het afgelopen jaar waren er maandelijks gemiddeld 1.116 geïnteresseerde NWWZ.

Hieronder wordt de evolutie weergegeven van de vraag naar arbeidskrachten voor ‘metselaar’ en het aanbod. Het aantal vacatures voor de metselaar is volatiel: na een duidelijke daling in de Corona-periode steeg het aantal in 2021 sterk, om terug naar een lager niveau te zakken in 2022. Sinds midden 2022 daalt het aantal vacatures voor de metselaar stelselmatig. In het eerste kwartaal van 2024 stabiliseert de vraag zich. De inschatting is niet zozeer dat bouwondernemingen minder nood hebben aan metselaars, maar dat ze omwille van de grote krapte hun vacatures minder kenbaar maken bij VDAB. Het aantal geïnteresseerde werkzoekenden daalde van 2021 t.e.m. 2022, maar is sinds 2023 terug aan het stijgen.

Metselaar is door VDAB en de sector als knelpuntberoep opgenomen omwille van kwantitatieve en kwalitatieve redenen.

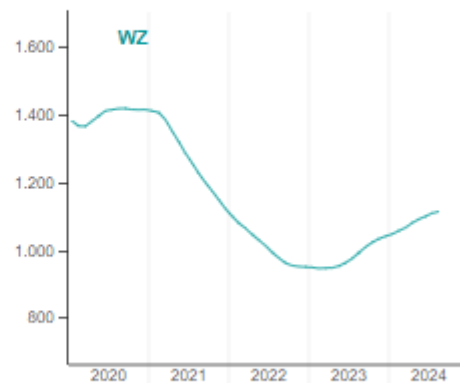
Evolutie van het aantal vacatures en van het aantal Werkzoekenden zonder werk in bemiddeling

Totaal

Metselaar

Ontvangen vacatures
in de laatste 12 maanden

Werkzoekenden zonder werk in bemiddeling (WZ)
gemiddelde van de laatste 12 maanden

Het leerplichtonderwijs is een belangrijk instroomkanaal voor de sector. Nadat de leerlingen een OK3 diploma hebben behaald in de 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso, hebben ze de optie om een 7de leerjaar na OK3 te volgen. Vanaf schooljaar 2025-2026 hebben de leerlingen na de opleiding “Ruwbouw” momenteel de volgende logische keuzes:

- Dakwerker
- Ijzervlechter en bekister-betonneerder
- Schrijnwerker houtbouw
- Stukadoor
- Tegelzetter

Een opleiding met focus op renovatie ontbreekt.

Nochtans is de nood aan renovatie van het Vlaamse gebouwenpatrimonium immens. Met de Vlaamse lange termijn renovatiestrategie voor gebouwen streeft Vlaanderen ernaar dat elk huis en appartement tegen 2050 even energiezuinig wordt als een energetisch performante nieuwbouwwoning. Volgens het VEKA moeten tussen 2020 en 2050 jaarlijks 100.000 residentiële woningen energetisch gerenoveerd worden, bovenop 250.000 niet-residentiële gebouwen. Om deze immense uitdaging een antwoord te bieden, moet ingezet worden op diverse domeinen.

In de matrix secundair onderwijs is geen opleiding opgenomen die de leerlingen specialiseert in ruwbouwrenovatie. Vandaag (pré-modernisering) bestaat het zevende specialisatiejaar Renovatie bouw nog wel. 24 scholen bieden deze opleiding aan, goed voor 107 leerlingen. De reden dat de opleiding niet in de matrix staat, is dat de beroepskwalificatie ‘Renovatievakman ruwbouw’ nog zeer recent is: deze werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 12/01/2024. Het was daarom niet mogelijk om eerder de procedure voor de ontwikkeling van de onderwijskwalificatie bij AHOVOKS op te starten. De sector geeft aan dat het essentieel is dat het onderwijs de opleiding ‘Renovatievakman ruwbouw’ in de matrix opneemt.

3.2 DE ONDERWIJSKUNDIGE EN OPVOEDKUNDIGE CONTEXT

Aansluiting bij de doelgroep

De doelgroep die de indieners voor ogen hebben, zijn de leerlingen die hun diploma OK3 haalden in de opleiding Ruwbouw (dual). Via dit 7de leerjaar krijgen ze de kans om zich te specialiseren in renovatieprojecten.

In de 3de graad ruwbouw wordt met de beroepskwalificatie Metselaar al een basis gelegd rond renovatiewerken. De metselaar voert metselwerken, bekistingstechnieken, ijzervlechttechnieken, betonwerken uit in een residentiële context om zowel nieuwbouw als renovatiewerken te realiseren.

De maatschappelijke nood aan meer diepgaande kennis en vaardigheden rond renovatie in het kader van de groeiende renovatiebehoefte in ons land is echter

3.3 DE VERWACHTE INSTROOM EN UITSTROOM

Instroom

De logische onderbouw is de 3de graad 'Ruwbouw (dual)'. Het totaal aantal leerlingen in het schooljaar 2023-24 voor de opleiding Ruwbouw is gelijk aan 511. Het aantal leerlingen dat deze opleiding kiest, neemt over de 5 voorbije schooljaren licht toe.

	2019-2020	2020-2021	2021-22	2022-23	2023-24
Niet-dual	400	425	389	423	439
Dual	55	56	52	71	72

3.4 DE NOODZAKELIJKE MATERIËLE EN FINANCIËLE MIDDELEN EN EXPERTISE

Er is zeker nood aan leerkrachten met de nodige expertise, niet enkel vaktechnisch, maar ook veiligheidsmatig (o.a. werken op hoogte). Deze expertise is in de scholen aanwezig via de bestaande opleidingen Ruwbouw (dual) en Renovatie bouw.

Wat de infrastructuur betreft, moet een school die de opleiding Ruwbouw aanbiedt, reeds beschikken over geschikte lokalen en uitrusting. Denk hierbij aan praktijklokalen voor bouwtechnieken, zoals metselen, betonbewerking, en bekisting. Daarnaast zijn er specifieke eisen voor de uitrusting van deze lokalen, zoals werkbanken, gereedschap, machines en beschermingsmiddelen. Naast praktijklokalen is het belangrijk om didactisch materiaal te hebben, zoals leerboeken, handleidingen, tekeningen en modellen. Computers met relevante software zijn tevens onontbeerlijk voor theoretische lessen en

ontwerptoeepassingen. Het 7de leerjaar Renovatievakman ruwbouw zal geen extra infrastructuur vereisen.

3.5 DE NOODZAKELIJKE SAMENWERKING, ALS DIE VEREIST IS

Samenwerking met Constructiv en andere partners kan ondersteunend werken en uitgebouwd worden n.a.v. de programmatie van deze opleiding. Bijvoorbeeld voor aanvullende theoretische en praktische opleidingen.

Het netwerk van ondernemingen is zeer welwillend om leerlingen op te leiden. Het is waardevol als de school samenwerkt met bouwbedrijven, zodat studenten praktijkervaring kunnen opdoen op echte bouwplaatsen.

De sector is grote voorstander van duaal leren, zeker voor zevende jaren. De Vlaamse sociale partners van de bouwsector en Constructiv hebben vertrouwen dat er voldoende stageplaatsen/leerwerkplekken beschikbaar zullen zijn voor de leerlingen. Vanuit het aanbod naar onderwijs (via de bilaterale samenwerkingsovereenkomsten en het sectorconvenant met de Vlaamse overheid, inclusief het addendum duaal) zijn er ook ondersteuningsmogelijkheden voor de onderwijsverstrekkers.

3.6 DE PLAATS IN DE OPLEIDINGSSTRUCTUUR, DE TOELATINGSVOORWAARDEN, DE VEREISTE VOORKENNIS EN EEN INSCHATTING VAN DE WENSELIJKHEID VAN EEN AANBODBEPERKING

Dit structuuronderdeel situeert zich in het 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3, in het domein STEM met als logische vooropleiding een OK3 Ruwbouw.

Regelgevend is instroom vanuit andere structuuronderdelen mogelijk, maar dan zal er bij aanvang sterk moeten ingezet worden op de verwerving van de basiscompetenties van de metselaar.

Het betreft geen nicheopleiding. Aanbodbeperking is niet aan de orde, maar de regionale spreiding wordt best goed gemonitord.

Plaats in de opleidingsstructuur: domein STEM	
2 ^{de} graad arbeidsmarktfinaliteit	
OK2 Medewerker ruwbouw duaal	Ruwbouw
3 ^{de} graad arbeidsmarktfinaliteit	
Ruwbouw (duaal)	
7 ^{de} leerjaar na OK3 gericht op instroom arbeidsmarkt	

Dakwerker (dual)	Ijzervlechter en bekister- betonneerder (dual)	Schrijnwerker houtbouw (dual)	Stukadoor (dual)	Tegelzetter (dual)	Renovatie- vakman ruwbouw
---------------------	---	-------------------------------------	---------------------	-----------------------	--

3.7 HET VERSCHIL IN INHOUDELIJKE INVULLING VAN HET STRUCTUURONDERDEEL TEN OPZICHTE VAN AL BESTAANDE STRUCTUURONDERDELEN

In de 3de graad Ruwbouw wordt met de beroepskwalificatie metselaar al een basis gelegd rond renovatiewerken. De metselaar voert metselwerken, bekistingstechnieken, ijzervlechttechnieken, betonwerken uit in een residentiële context om zowel nieuwbouw als renovatiewerken te realiseren. In het 7de leerjaar Renovatievakman ruwbouw gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3 worden diepgaande kennis en vaardigheden rond renovatie verworven met als doel woningen te kunnen renoveren zodat ze voldoen aan de hedendaagse en toekomstige vereisten van luchtdichtheid, waterdichtheid, warmte-isolatie, geluidsisolatie en aan moderne gebruikseisen.

Momenteel is er in de matrix secundair onderwijs geen ander structuuronderdeel dat focust op renovatiecompetenties.

3.8 HET STRUCTUURONDERDEEL OF DE STRUCTUURONDERDELEN DIE IN VOORKOMEND GEVAL VERVANGEN OF STOPGEZET WORDEN

Het structuuronderdeel komt bovenop het bestaande aanbod dat opgenomen is in de matrix secundair onderwijs.

In het aanbod premodernisering bestaat het specialisatiejaar Renovatie bouw. De aanvragers vragen een concordantie tussen beide structuuronderdelen in functie van omvorming.

ERKENNINGSADVIES

Structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw

AHOVOKS adviseert om, in uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs dat niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leidt, artikel 6, laatst gewijzigd bij het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 juni 2024, het voorstel van nieuw structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw goed te keuren.

Hierbij wordt verwezen naar:

- Het voorstel van structuuronderdeel Renovatievakman ruwbouw.
- De raadpleging met vertegenwoordigers van het Gemeenschapsonderwijs, de representatieve verenigingen van inrichtende machten van het gesubsidieerd onderwijs, het Departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap voor Onderwijsdiensten, de Onderwijsinspectie en van de aanvragers van het voorstel van het structuuronderdeel d.d. 14/11/2024.
- Het VLOR-advies d.d. 16/01/2025.

Getekend door: Peter Parmentier (Signatu
Getekend op: 2025-02-27 10:39:38 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

Peter Parmentier

Vlaamse
overheid

Peter Parmentier
Administrateur-generaal AHOVOKS

Bijlage bij aanvraag Renovatievakman ruwbouw

0. Contextbepaling

De modernisering van het SO is in volle vaart: sinds 1/9/2023 is deze de derde graad binnengetreken. Dit betekent dat de leerlingen die nu het tweede jaar van de derde graad volgen op 1 september 2025 de *mogelijkheid* hebben om een zevende specialisatiejaar aan te vatten. Het totale aanbod van zevende specialisatiejaren is opgenomen in de matrix SO, laatst goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 21/06/2024.

De beroepskwalificatie 'renovatievakman ruwbouw' is nog zeer jong: deze werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 12/01/2024. Het was daarom niet mogelijk om eerder de procedure voor de ontwikkeling van de onderwijskwalificatie bij AHOVOKS op te starten. Indien de geldende procedures en bijhorende tijdspaden gevolgd worden, is het risico dat de opleiding 'renovatievakman ruwbouw' een jaar te laat kan opstarten om de **logische leerlijn** te garanderen.

Indienen onderwijskwalificatie	1 oktober 2024 bij AHOVOKS
Definitieve beslissing onderwijskwalificatie	Eind maart 2025
Deadline vrije programmatie	1 april 2025
Deadline indienen programmatieaanvragen en melding programmaties en melding concordanties	Eind april 2026
Start schooljaar	Eventueel: 1/9/2025 voor vrije programmatie en concordantie 1/9/2026 voor programmatie

Om de **511 leerlingen** die nu de opleiding ruwbouw (dual) volgen¹ de mogelijkheid te geven zich te specialiseren in renovatie ruwbouw, moeten we dus een versnelling hoger schakelen. De meest logische oplossing die de bouwsector en onderwijsverstrekkers voorstellen, is deze van de **concordantie**. De concordantie geeft de **24 scholen** die vandaag de richting 'renovatie bouw' aanbieden de mogelijkheid om deze opleiding te concorderen met de nog te ontwikkelen opleiding 'renovatievakman ruwbouw'.

Maar ook via deze procedure kan de opleiding pas **een schooljaar te laat** ingericht worden: de scholen moeten hun concordanties tegen 30 april van het voorgaande schooljaar doorgeven. Dat geeft ons tijd tot 30/04/2025. Maar die opleiding zal op dat moment nog niet in de matrix SO zitten, want er is tegen dan nog geen onderwijskwalificatie van de opleiding. Dus ook via deze weg is 1/9/2026 de startdatum van de opleiding. Voor de vrije programmatie geldt dezelfde problematiek.

Het zou een groot opportuniteitsverlies zijn mochten we deze aansluiting missen.

Wij zijn ervan overtuigd dat u de hoogdringendheid van onze vraag ter harte neemt, en samen met de sector en onderwijsverstrekkers de nodige stappen onderzoekt om dit 7^e specialisatiejaar 'renovatievakman ruwbouw' van start te kunnen laten gaan vanaf 1 september 2025.

¹ Aantal leerlingen in de opleiding ruwbouw en ruwbouw dual op 1/2/2024 (Bron: Dataloep)

1. Wat is de naam van de onderwijskwalificatie?

Renovatievakman ruwbouw

2. Wat is het VKS-niveau van de onderwijskwalificatie?

3

3. Voor welk onderwijsniveau geldt de onderwijskwalificatie?

SO

4. Voor welke graad, onderwijsvorm en finaliteit (indien van toepassing) geldt de onderwijskwalificatie?

Zevende leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na behaalde OK3

5. Hoe is de onderwijskwalificatie samengesteld? Verwijs naar:

De decretale onderwijsdoelen

- Zevende jaar, dus geen specifieke onderwijsdoelen

In voorkomend geval de decretale specifieke eindtermen of bij ontstentenis een beschrijving van de vooropgestelde specifieke eindtermen:

- Zevende jaar, dus geen specifieke eindtermen

In voorkomend geval de beroepskwalificaties, de deelkwalificaties of de competenties van erkende beroepskwalificaties.

- BK [Renovatievakman metselwerk](#)

6. Wat zijn de maatschappelijke, economische of culturele behoeften?

Er zijn geen gegevens voorhanden over het aantal personen in het beroep renovatievakman ruwbouw. Volgens de beroepenstudie die Constructiv en Cevora samen met onderzoeksbureau Tempera in 2018 opmaakten, zijn er in 2022² in Vlaanderen iets meer dan 26.000 arbeiders actief als metselaar. Zij zijn goed voor 20,55 % van alle bouwvakarbeiders in Vlaanderen. Welk aandeel van deze arbeiders actief is binnen de ruwbouwrenovatie is niet bekend.

Ook wat het aantal vacatures betreft, is de renovatievakman ruwbouw geen apart beroep. Het beroep metselaar komt inhoudelijk het dichtst. Uiteraard is slechts een deel van deze beroepsuitvoerders actief in de ruwbouwrenovatie. In de periode september 2023-augustus 2024 waren er 436 ontvangen vacatures, waarvan eind augustus 2024 nog 203 openstaande (Bron: VDAB, beroepen in cijfers). Eind augustus 2024 waren er 1.212 geïnteresseerde NWWZ (niet-werkende werkzoekenden), wat dus meer is dan het aantal openstaande vacatures. Het afgelopen jaar waren er maandelijks gemiddeld 1.116 geïnteresseerde NWWZ.

Hieronder wordt de evolutie weergegeven van de vraag naar arbeidskrachten voor 'metselaar' en het aanbod. Het aantal vacatures voor de metselaar zijn volatiel: na een duidelijke daling in de Corona-periode steef het aantal in 2021 sterk, om naar een lager niveau te zakken in 2022. Sinds midden 2022 daalt het aantal vacatures voor de metselaar stelselmatig. In het eerste kwartaal van

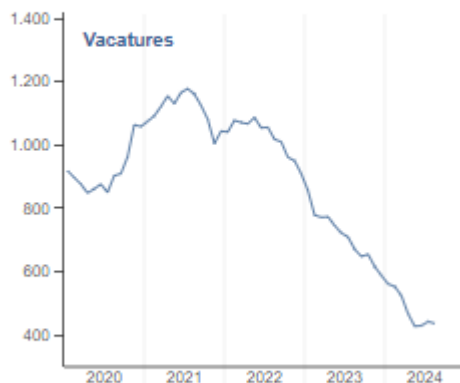
² Extrapolatie van de aantallen van 2018 naar de economische context in 2022

2024 stabiliseert de vraag zich. De inschatting is niet zozeer dat bouwondernemingen minder nood hebben aan metselaars, maar dat ze omwille van de grote krapte hun vacatures minder kenbaar maken bij VDAB. Het aantal geïnteresseerde werkzoekenden daalde van 2021 t.e.m. 2022, maar is sinds 2023 aan het stijgen.

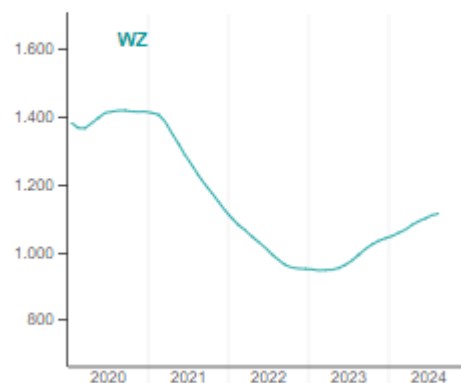
Metselaar is door VDAB en de sector als knelpuntberoep opgenomen omwille van kwantitatieve en kwalitatieve redenen.

Evolutie van het aantal vacatures en van het aantal Werkzoekenden zonder werk in bemiddeling

Totaal
Metselaar

Ontvangen vacatures
in de laatste 12 maanden

Werkzoekenden zonder werk in bemiddeling (WZ)
gemiddelde van de laatste 12 maanden

Het onderwijs is een belangrijk instroomkanaal voor de sector. Nadat de leerlingen (na modernisering) het diploma SO hebben behaald, hebben ze de optie om een zevende jaar na OK3 te volgen. Binnen de huidige matrix SO hebben de leerlingen na de opleiding 'Ruwbouw' momenteel de volgende keuzes: 'Dakwerker', 'Ijzervlechter en bekister-betonnerder', 'Schrijnwerker houtbouw', 'Stukadoor' en 'Tegelzetter'. Een belangrijke opleiding die in dit rijtje ontbreekt is één met focus op renovatie.

Nochtans is de nood aan renovatie van het Vlaamse gebouwenpatrimonium immens. Met de Vlaamse langetermijn renovatiestrategie voor gebouwen streeft Vlaanderen ernaar dat elk huis en appartement tegen 2050 even energiezuinig wordt als een energetisch performante nieuwbouwwoning. Volgens het VEKA moeten tussen 2020 en 2050 jaarlijks 100.000 residentiële woningen energetisch gerenoveerd worden, bovenop 250.000 niet-residentiële gebouwen.

Om deze immense uitdaging een antwoord te bieden, moet ingezet worden op diverse domeinen. In de matrix SO is geen opleiding opgenomen die de leerlingen specialiseert in ruwbouwrenovatie. Nochtans bestaat vandaag al de opleiding '**Renovatie bouw**', die **24 scholen** aanbieden en 107 leerlingen volgen. De reden dat de opleiding niet in de huidige matrix staat, is dat de beroepskwalificatie 'renovatievakman ruwbouw' nog zeer jong is: deze werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 12/01/2024. Het was daarom niet mogelijk om eerder de procedure voor de ontwikkeling van de onderwijskwalificatie bij AHOVOKS op te starten. Als instroomkanaal is het dan ook essentieel dat het onderwijs de opleiding 'renovatievakman ruwbouw' in de matrix opneemt. **De partners binnen het Sectoraal Partnerschap Duaal Leren Bouw zijn sterk vragende partij om de opleiding 'Renovatievakman ruwbouw' aan de matrix toe te voegen.**

7. Wat is de onderwijskundige en opvoedkundige context: hoe wordt er aangesloten bij de doelgroep, hoe wordt de finaliteit gerealiseerd en hoe wordt de leermotivatie gestimuleerd?

De doelgroep die de indieners voor ogen hebben, zijn de leerlingen die hun diploma SO haalden in de opleiding 'Ruwbouw (dual)'. Hen willen we de kans geven om zich in een zevende jaar te specialiseren in renovatieprojecten. Deze logische leerlijn is onontbeerlijk gezien de maatschappelijke nood aan kennis en competenties rond renovatie i.k.v. de renovatiebehoefte. Deze leerlijn werd in het voltijds onderwijs gegarandeerd met de opleiding 'renovatie bouw', die 24 scholen in het huidige schooljaar aanbieden. Daarom is het nodig om de concordantie met 'renovatievakman ruwbouw' te voorzien.

In dit zevende jaar is het zoveel mogelijk de bedoeling dat de leerlingen de competenties aangeleerd krijgen in de onderneming en school en dit toepassen in reële projecten. Idealiter via dual leren.

De scholen zullen volgende motivaties stimuleren bij de leerlingen om te kiezen voor de opleiding:

- Verdieping en specialisatie:
 - Sommige leerlingen willen zich verder verdiepen in een specifiek vakgebied. Een zevende jaar kan hen de kans bieden om zich te specialiseren in een bepaalde studierichting.
 - Deze verdieping kan nuttig zijn voor toekomstige studies of beroepen waarin meer gespecialiseerde kennis en competenties vereist zijn.
- Praktijkervaring en competenties:
 - Een zevende jaar kan leerlingen extra praktijkervaring bieden. Dit kan van pas komen als ze direct willen instromen op de arbeidsmarkt.
 - Een zevende jaar dual volgen is een ideale tussenstap tussen de schoolbanken en de arbeidsmarkt. De leerlingen die reeds dual leren volgden, zetten deze leerweg dan verder in het zevende jaar.
- Persoonlijke interesse en passie:
 - Leerlingen kunnen een zevende jaar volgen vanuit persoonlijke interesse en passie voor een bepaald vakgebied. Ze willen zich verder ontwikkelen in iets waar ze enthousiast over zijn.
- Heroriëntatie en nieuwe kansen:
 - Soms beseffen leerlingen na het behalen van hun diploma dat ze toch een andere richting willen inslaan. Een zevende jaar kan hen de kans geven om zich te heroriënteren en nieuwe mogelijkheden te verkennen.
 - Deze leerlingen hebben vanuit de school (en onderneming indien dual) extra ondersteuning nodig.

8. Hoe worden de in- en uitstroom ingeschat?

Om het potentieel van het zevende jaar te kennen, wordt het aantal leerlingen in de onderbouw meegegeven. De derdegraadsopleiding 'Ruwbouw (dual)' leidt op tot het BK 'Metselaar'. Het totaal aantal leerlingen in het schooljaar 2023-24 voor de opleiding Ruwbouw is gelijk aan 511 (excl. BuSO OV3). Het aantal leerlingen dat deze opleiding kiest, neemt over de 5 voorbije schooljaren licht toe.

	2019-2020	2020-2021	2021-22	2022-23	2023-24
Niet-dual	400	425	389	423	439
Dual	55	56	52	71	72

Noot: ook in volgende onderwijsvormen kon men vóór modernisering de opleiding 'metselaar' volgen. Maar deze leerlingen behoren niet tot de doelgroep die de indieners voor ogen hebben voor de opleiding 'Renovatievakman ruwbouw':

- BuSO OV3 . Dit zijn voor het schooljaar 2023-2024 nog 81 leerlingen.
- het uitdovende stelsel leren en werken. Dit zijn voor het schooljaar 2023-2024 nog 51 leerlingen.

Van de leerlingen vóór modernisering volgen 107 leerlingen in het schooljaar 2023-2024 het zevende specialisatiejaar 'Renovatie bouw'.

	2019-2020	2020-2021	2021-22	2022-23	2023-24
Renovatie bouw	136	120	110	101	107

Gezien de hervormingen (matrix en optioneel zevende jaar) is het moeilijk in te schatten of deze historische leerlingenaantallen voor de opleiding 'Renovatie bouw' een indicatie zijn voor de toekomstige opleiding 'Renovatievakman ruwbouw'.

9. Welke noodzakelijke materiële en financiële middelen, expertise en eventuele samenwerking zijn er nodig?

Leerkrachten met de nodige expertise, niet enkel vaktechnisch, maar ook veiligheidsmatig (o.a. werken op hoogte). Om deze expertise in de school te houden, is het belangrijk om deze opleiding 'Renovatievakman ruwbouw' aansluitend op de tijdlijn van de modernisering aan te bieden.

Wat de infrastructuur betreft, moet een school die de opleiding 'ruwbouw' aanbiedt, beschikken over geschikte lokalen en uitrusting. Denk hierbij aan praktijklokalen voor bouwtechnieken, zoals metselen, betonbewerking, en bekisting. Daarnaast zijn er specifieke eisen voor de uitrusting van deze lokalen, zoals werkbanken, gereedschap, machines en beschermingsmiddelen. Naast praktijklokalen is het belangrijk om didactisch materiaal te hebben, zoals leerboeken, handleidingen, tekeningen en modellen. Computers met relevante software zijn tevens onontbeerlijk voor theoretische lessen en ontwerptoepassingen.

Het netwerk van ondernemingen is zeer welwillend om leerlingen op te leiden. Het is waardevol als de school samenwerkt met bouwbedrijven, zodat studenten praktijkervaring kunnen opdoen op echte bouwplaatsen. De sector is grote voorstander van duaal leren, zeker voor zevende jaren. De Vlaamse sociale partners van de bouwsector en Constructiv hebben vertrouwen dat er voldoende leerwerkplekken beschikbaar zullen zijn voor de leerlingen. Vanuit het aanbod naar onderwijs (via de bilaterale samenwerkingsovereenkomsten en het sectorconvenant met de Vlaamse overheid, inclusief het addendum duaal) zijn er ook ondersteuningsmogelijkheden voor de onderwijsverstrekkers.

Samenwerking met Constructiv en andere partners kan ondersteunend werken en uitgebouwd worden n.a.v. de programmatie van deze opleiding. Bijvoorbeeld voor aanvullende theoretische en praktische opleidingen.

10. Welke plaats in de opleidingsstructuur krijgt de onderwijskwalificatie? Welke voorkennis is vereist? Is een aanbodbeperking wenselijk?

- Plaats in de opleidingsstructuur: zevende specialisatiejaar, arbeidsmarktfinaliteit
- Voorkennis: geen voorkennis vereist
- Aanbodbeperking niet meteen aan de orde, regionale spreiding wel goed monitoren

11. Waarin verschilt de onderwijskwalificatie inhoudelijk van andere (voorstellen van) onderwijskwalificaties en beroepskwalificaties? Hoe hangt de onderwijskwalificatie samen met andere (voorstellen van) onderwijskwalificaties en beroepskwalificaties?

Er zijn geen andere voorstellen.

12. Vervangt de onderwijskwalificatie (een) andere onderwijskwalificatie(s)? Zo ja, welk(e)?

Neen.